

УДК 028.01:[37.091.27:82]

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОСВІТНИЦЬКОГО МЕХАНІЗМУ ЛІТЕРАТУРНОГО КОНКУРСУ

ОСМОЛОВСЬКА Олена,

канд. іст. наук, доц.,

Київський університет імені Бориса Грінченка, вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, Київ, 04053, Україна,
e-mail: o.osmolovska@kubg.edu.ua.

У статті розглянуто організаційні особливості та етапи реалізації унікального на сьогодні в Україні Інклюзивного літературного конкурсу для дітей та юнацтва імені Дмитра Ружевича. Проведено порівняльний аналіз індикаторів успішності конкурсу за 2020 та 2021 рр. На основі емпіричних спостережень та інформаційного моніторингу сформульовано елементи просвітницького механізму конкурсу, висловлена рекомендація щодо використання такого механізму для реалізації інформаційної кампанії «Україна без бар'єрів», що впроваджується Міністерством культури та інформаційної політики України. Визначено факт правової неврегульованості термінів «просвітництво» та «просвітницька діяльність». Мета дослідження – вивчення просвітницького функціоналу та потенціалу Інклюзивного літературного конкурсу для дітей та юнацтва імені Дмитра Ружевича.

Ключові слова: література, конкурс, інклюзія, просвітництво, читання.

MECHANISM OF RAISING AWARENESS OF THE LITERARY COMPETITION

The article considers the organizational features and stages of implementation of the unique in Ukraine Dmytro Ruzhevych Inclusive Literary Competition for Children and Youth. A comparative analysis of the success indicators of the competition for the years 2020 and 2021. Based on empirical observations and information monitoring, elements of the mechanism of raising awareness of the competition were formulated, a recommendations (guidelines) were made to use such a mechanism to implement the information campaign «Ukraine without Barriers», implemented by the Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine. The fact of legal unregulation of the term «raising awareness» is determined. This study allowed to identify and formulate the mechanism of raising awareness of the Dmytro Ruzhevych Inclusive Literary Competition for Children and Youth as a highly effective synergy of key elements: competition status, broad professional jury, division of participants into age groups, guidelines for participation, real motivational story, educational environment as practical tool, information campaign on two levels: national and local, genre of competition works, publication of electronic collection of competition works. The purpose of the research is to study the raising awareness functionality and potential of the Dmytro Ruzhevych Inclusive Literary Competition for Children and Youth.

Keywords: literature, competition, inclusion, raising awareness, reading.

Вступ. На сучасному етапі, особливо в умовах карантинних обмежень у зв'язку з поширенням пандемії Covid19, представники креативних індустрій усе більше уваги приділяють просвітницьким заходам для формування в користувача культури споживання свого продукту. У цьому контексті видавці тепер не лише створюють нові книжки, а й нові сенси, літератори – нові субкультури.

Австралійська дослідниця виставкової та конкурсної літературної, практик Бет Дріскол зазначає, що «серед швидких змін, які характеризують видавничу діяльність у 21-му столітті, кілька унікальних явищ стають все більш впливовими. Два з них – літературні премії та соціальні мережі, які об'єднують учасників з багатьох галузей літературної культури» [14, с.103]. Та ж авторка досліджує, як на сучасному етапі літературні премії перетворюються на політичний актив [15, с.71].

© Осмолівська О., 2022

Тема літературних конкурсів в Україні є потенційно цікавою для вітчизняних науковців. Українські дослідники розглядають премії та конкурси в галузі літератури переважно або в контексті літературознавства (О. Бондар), або досліджують маркетингові характеристики (О. Бондар, А. Бессараб, О. Бондар, Т. Єжижанська, Е. Огар, Л. Танчин).

Так О. Бондар зазначає, що «функції літературного конкурсу перебувають передусім у площині літературознавства, тому він не розглядається як комунікаційна ланка між автором і видавцем» [2, с.131].

На думку А. Бессараб, «здобуття престижної нагороди є інформаційним приводом для привернення уваги громадськості до подій у світі літератури та сприяє підвищенню інтересу до читання книг» [1, с.71].

Про маркетингові можливості літературного конкурсу в контексті дитячої книги писала Е. Огар, яка зазначає, що літературні конкурси «дозволяють видавцям (а відтак й авторам) розв'язувати низку рекламно-маркетингових завдань – від формування іміджу і до стимулювання збуту видання-лауреата» [9, с. 233].

На нашу думку, слід розрізнити поняття книжкових конкурсів та премій і літературних конкурсів, оскільки у випадку перших мова йде про вже опубліковані книжкові видання та їх учасниками є представники професійної спільноти, а в другому випадку можливо залучення непрофесійної аудиторії і мова йде про творче змагання аматорських авторських рукописів.

Досліджень на тему інклюзивних літературних конкурсів в Україні, зокрема їх просвітницького функціоналу, наразі немає. Цим обумовлюється *новизна* нашої наукової розвідки.

Науковий потенціал теми та можливість практичного використання просвітницького механізму інклюзивних літературних конкурсів у контексті реалізації інформаційної кампанії «Україна без бар'єрів», що впроваджується Міністерством культури та інформаційної політики України, свідчить про *актуальність* нашого дослідження.

Метою нашого дослідження є вивчення просвітницького функціоналу та потенціалу Інклюзивного літературного конкурсу для дітей та юнацтва імені Дмитра Ружевича.

Поставлена мета обумовлює низку *завдань*, а саме:

- розглянути організаційні особливості та етапи реалізації унікального на сьогодні в Україні Інклюзивного літературного конкурсу для дітей та юнацтва імені Дмитра Ружевича;

- провести порівняльний аналіз індикаторів успішності конкурсу за 2020 та 2021 рр.;
- здійснити інформаційний моніторинг проведеної комунікаційної кампанії конкурсу;

- промоніторити законодавчу базу на предмет правової урегульованості термінів «просвітництво» та «просвітницька діяльність»;

- з'ясувати можливість використання просвітницького механізму конкурсу для реалізації інформаційної кампанії «Україна без бар'єрів», що впроваджується Міністерством культури та інформаційної політики України;

- визначити основні елементи просвітницького механізму Інклюзивного літературного конкурсу для дітей та юнацтва імені Дмитра Ружевича.

Методи дослідження. У ході дослідження було використано емпіричний метод у частині наукового спостереження за реалізацією Інклюзивного літературного конкурсу для дітей та юнацтва імені Дмитра Ружевича. Наукове спостереження відбувалося протягом двох конкурсних років – 2020 р. та 2021 р.

Як основний метод вивчення нормативних документів використано аналіз: досліджено законодавчу базу на предмет правового врегулювання понять «просвітництво» та «просвітницька діяльність».

Було досліджено офіційні ресурси конкурсу (організаторів та інформаційних партнерів), проведено інформаційний моніторинг публікацій про конкурс у вітчизняних

ЗМІ за 2020 р. та 2021 р. Проаналізовано джерельну базу на предмет визначення вектора досліджень українських та закордонних науковців.

Також було використано метод порівняльного аналізу в контексті дослідження результатів конкурсу за 2020 та 2021 рр. Метод застосовано для виявлення схожості/розбіжності однотипових індикаторів досліджуваних об'єктів.

Методом узагальнення здійснено підготовку резюме та висновків цієї статті.

Результати та обговорення.

1. На сьогодні в Україні існує один інклюзивний літературний конкурс для дітей та юнацтва. Нами було вивчено та проаналізовано умови участі в конкурсі та інші організаційні засади.

Конкурс є всеукраїнським та має на меті популяризувати читання серед дітей та молоді, формувати в суспільстві толерантне ставлення до осіб з інвалідністю через зображення персонажів з інвалідністю, залучати дітей та молодь з інвалідністю та фізичними особливостями розвитку до повноцінного творчого життя.

Конкурс ґрунтується на вшануванні пам'яті та популяризації книжкової справи Дмитра Ружеви́ча – унікального хлопця з села Сергіївка Донецької області. Дмитро мав спінальну м'язову атрофію, пересувався в кріслі колісному, однак завдяки любові до читання став рекордсменом України як наймолодший директор приватної бібліотеки, зміг відвідати музей Гаррі Поттера у Великій Британії, надихнути письменницю Євгенію Пірог на створення всеукраїнського руху «Дмитрикова бібліотека» та став прототипом підліткових інклюзивних книжок. Після смерті цього унікального хлопця (Дмитро помер 2018 р. у віці 15 років) організатор (Видавничий центр «12») взяв на себе моральне зобов'язання поширити інформацію про справу Дмитра, заснувавши інклюзивний літературний конкурс та популяризуючи теми інклюзії в літературі.

Тема конкурсу – інклюзія, люди з інвалідністю, з особливостями розвитку, діти з особливими освітніми потребами, люди, які є вразливими в суспільстві через фізичний стан, стать, колір шкіри, національність, особисті уподобання та ін. Жанр творів конкурсу – оповідання. Конкурсний твір має бути не про інвалідність, а про особистість. Кожен автор відтворює власне розуміння інклюзії та доводить своє бачення за допомогою літературних образів та оригінальних авторських прийомів. Учасниками конкурсу можуть бути діти та юнацтво віком до 19 років. На конкурс приймаються рукописи українською мовою. Учасники поділяються на 3 вікові групи: діти до 10 років, підлітки (11–14 років), юнацтво (15–19 років). За результатами конкурсу видається електронний збірник оповідань фіналістів та переможців конкурсу. Збірник є у вільному доступі та поширюється безкоштовно.

2. Моніторинг законодавчої бази дозволяє стверджувати, що сьогодні досі не врегульовано у правовому полі визначення просвітницької діяльності. Це є фактором ризику з огляду на поширення культури блогерства в суспільстві та різних форм неформальної освіти. Неврегульованість щодо критеріїв професійних компетентностей, контенту, аудиторії може призвести до високого рівня маніпуляцій та зловживань, що великою мірою спотворює сучасний медіапростір.

На сьогодні терміни «просвітництво» та «просвітницька діяльність» є широко вживаними як у законодавчих актах, так і в соціально-культурному просторі. Однак на законодавчому рівні вони досі чітко не визначені. Хоча стаття 53 «Права та обов'язки здобувачів освіти Закону України «Про освіту»» від 05.09.2017 № 2145-VIII чітко визначає право здобувачів освіти на свободу, зокрема, просвітницької діяльності.

У 2016 р. на розгляд Верховної Ради України було подано проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про культуру» (щодо просвітництва)» (реєстр. № 2857 від 15.05.2015 р.), де суб'єкт законодавчої ініціативи пропонував прив'язати термін просвітництво винятково до культурної діяльності. Проєкт закону передбачав введення терміна просвітництво як «просвітництво – позашкільна освіта сфери культури, спрямована на створення умов для більш повного задоволення інтелектуальних

і духовних потреб людини з пізнання національно-культурної спадщини, поширення інформації про духовні культурні цінності у цілісному культурному просторі України та їх вплив на рівень суспільної моралі, відродження та примноження інтелектуальних та духовних цінностей суспільства, формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій основі духовного потенціалу народу» [7].

До законопроекту було висловлено низку ґрунтовних зауважень, внаслідок чого він був відкликаний. Однак у контексті нашого дослідження інтерес викликає висновок Головного науково-експертного управління Верховної Ради України до цього законопроекту, в якому, зокрема, наголошується, що термін «просвітництво» слід розуміти як «діяльність з організації та проведення освітніх, наукових та інших заходів, спрямовану на роз'яснення, популяризацію та поширення наукових знань та іншої суспільно значимої інформації в різних сферах суспільного життя» (Карта проходження проекту, <http://surl.li/eejuv>).

Оскільки чіткішого та нормативно більш врегульованого терміна в правовому полі України наразі немає, протягом дослідження ми послуговуватись саме цим визначенням.

3. Просвітницька функція літературних конкурсів недостатньо досліджена, що абсолютно не відповідає сучасним викликам та запитам суспільства. Презентоване дослідження покликане стимулювати вітчизняні наукові розвідки.

4. Застосування елемента комунікаційної стратегії у вигляді колаборації з інформаційними партнерами конкурсу на загальнонаціональному та місцевому рівнях довело свою ефективність уже за перший рік реалізації.

У 2021 р. інформаційним партнером конкурсу став Український інститут книги, це вплинуло на збільшення кількості учасників майже втричі порівняно з 2020 р. Кількість членів журі зростає з 3 осіб у 2020 р. до 14 осіб у 2021 р. Якщо протягом конкурсного року 2020 учасники представляли 9 українських регіонів, то 2021 р. цей показник зріс удвічі – учасники з 19 областей України надіслали свої рукописи.

Показники яскраво свідчать про ефективність застосованої комунікаційної стратегії (табл.1).

Таблиця 1 – Кількісні конкурсні показники

Індикатор	2020 р.	2021 р.
Учасники	49	153
Члени журі	3	14
Залучені області України	9	18
Інформаційний партнер конкурсу	1	2

Інформаційний моніторинг відкритих суспільних джерел показав, що про конкурс у 2021 р. писали ресурс «Читомо» (<https://chytomo.com/staly-vidomi-peremozhtsi-inkliuzyvnoho-litkonkursu-imeni-dmytra-ruzhevycha/>), «Літцентр» (<https://litcentr.in.ua/news/2021-03-31-13214>), «Громадський простір» (<http://surl.li/eejug>), «Простір української дитячої книги Varabooka» (<http://surl.li/eejum>), «Буквоїд» (<http://bukvoid.com.ua/events/konkurs/2021/05/15/101323.html>), Національна бібліотека України для дітей (<http://surl.li/eejtv>), «Літературна Україна» (<http://surl.li/eejua>).

Було проведено 2 брифінги в УКМЦ (<http://surl.li/eejut>).

Канал «UA: Перший» підготував та опублікував відеосюжет про конкурс.

5. Інклюзивний літературний конкурс для дітей та юнацтва імені Дмитра Ружевича є на сьогодні унікальною подією, оскільки до його появи в Україні не було інклюзивних літературних конкурсів для дітей та юнацтва. Були приклади літературних фестивалів та конкурсів для учасників-осіб з інвалідністю, однак такий підхід не повною мірою відповідає базовому принципу інклюзії як залучення осіб з інвалідністю до активного соціального життя та дотримання рівних прав усіх учасників. Інклюзивний літератур-

ний конкурс для дітей та юнацтва імені Дмитра Ружевича запрошує до участі дітей та юнацтво віком до 19 років, хто може та має бажання створити власні оповідання на тему інклюзії. І тут усі на рівних умовах – учасники з інвалідністю та без, різної статі, віросповідання, місця проживання чи соціального стану.

6. Дослідження та аналіз усіх етапів проведення конкурсу за два роки його існування дозволили істотно систематизувати результати та сформулювати дієвий просвітницький механізм, який може бути застосований при організації інших літературних конкурсів, особливо на інклюзивну або інші гострі соціальні теми.

Просвітницький механізм може бути визначений такими елементами:

- Статус всеукраїнського дозволяє забезпечити широку географію конкурсу.
- Особистість Дмитра Ружевича та історія його книжкової справи є фактором, який мотивує, привертає увагу суспільства до проблем людей з інвалідністю, формує повагу до їх прав та потреб, стверджує інклюзію як базову цінність для суспільного розвитку.

- Освітнє середовище визначено як основний канал розповсюдження інформації про конкурс та практичний інструмент забезпечення участі в конкурсі. Шкільні вчителі та бібліотечні працівники отримали дієвий інструментарій для обговорення теми інклюзії з учнями, проведення уроків толерантності, поєднання уроків мови та літератури з інклюзивною тематикою. Часто написання оповідань для конкурсу узгоджувалося з навчальним планом та пропонувалося вчителями як домашнє завдання або виконувалося на уроці.

- Розподіл на 3 вікові групи дозволяє враховувати особливості кожної групи учасників при оцінюванні. Учасники поділяються на 3 вікові групи: діти до 10 років, підлітки – 11–14 років, юнацтво – 15–19 років.

- Розробка методологічних рекомендацій дозволяє уникнути різночитань та непорозумінь з боку учасників конкурсу та дозволяє вчителям і вихователям як основним наставникам учасників ефективно застосовувати конкурсний кейс у своїй роботі. Інформаційний партнер конкурсу, Державна установа «Український інститут книги», запропонував учасникам рекомендації, розроблені разом з організатором конкурсу «Видавничим центром «12» (<http://surl.li/eejup>). Рекомендації щодо участі в Інклюзивному літературному конкурсі для дітей та юнацтва імені Дмитра Ружевича були поширені в електронному форматі через інформаційні канали організатора конкурсу та інформаційних партнерів. Рекомендації містять інформацію про Дмитра Ружевича, пояснюється, чому саме на його честь названо конкурс. Також запропоновано практичні інструменти для проведення уроків толерантності в школах. Одним із таких інструментів визначається інклюзивна література, рекомендаційні списки прикладів видань якої представлені в Рекомендаціях.

- Інформаційне партнерство з державною установою Український інститут книги та місцевою владою (Донецька облдержадміністрація) дозволяє забезпечити поширення інформації про конкурс на території всієї країни та одночасно забезпечити інформаційне включення Донецького регіону – місця, де жив Дмитро Ружевич.

- Жанром конкурсних творів обрано оповідання, оскільки цей жанр короткої прози є сьогодні одним із найпопулярніших для учасників-аматорів, що дозволяє залучити найширшу аудиторію.

- Оприлюднення творів переможців та фіналістів конкурсу у форматі електронної збірки, яка представлена у вільному доступі, дозволяє максимально поширити творчі результати конкурсу серед широкої аудиторії.

- Широкий представницький склад журі, до якого входять українські письменники, видавці, освітяни, бібліотечні працівники, громадські діячі, забезпечив не лише об'єктивне професійне оцінювання конкурсних творів, а й ефективне поширення інформації про конкурс.

Як цей просвітницький механізм можна визначити схематично, позначено на рис.1.

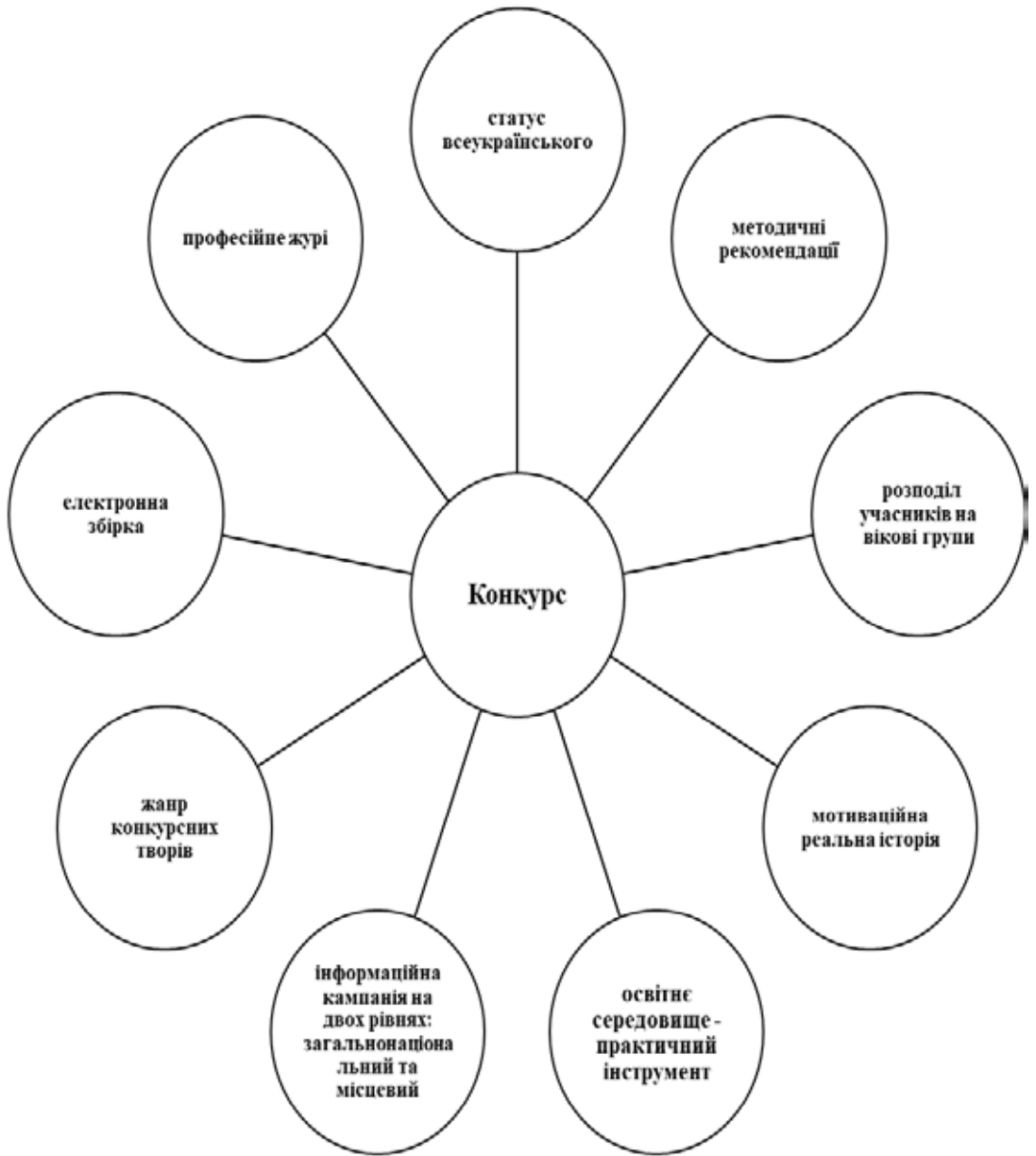

Рисунок 1 – Просвітницький механізм конкурсу

Запропоновано використання просвітницького механізму інклюзивного літературного конкурсу для реалізації інформаційної кампанії «Україна без бар'єрів», що впроваджується Міністерством культури та інформаційної політики України.

Із цією метою досліджено основні засади інформаційно-просвітницької кампанії «Україна без бар'єрів». Одним із пріоритетів цієї кампанії задекларовано створення літературних творів на тему інклюзії. Тобто, виходячи з концептуальної визначеності напрямку, ми пропонуємо конкретний практичний просвітницький механізм, що був реалізований засобами Інклюзивного літературного конкурсу для дітей та юнацтва й може бути розповсюджений для використання як в регіонах, так і на загальнонаціональному рівні. Подібна систематизація створює певний прецедент для розвитку інклюзивних літературних конкурсів для дітей та юнацтва в Україні (<http://surl.li/eejwg>).

Чітка реалізація просвітницького механізму літературного конкурсу може стати основою будь-якої комунікаційної стратегії. Особливо тоді, коли українське суспільство активно шукає ефективні механізми поширення ідей інклюзії та безбар'єрності. 14 квітня 2021 р. розпорядженням Кабінету Міністрів України було схвалено Національну стратегію зі створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 р. Міністерство культури та інформаційної політики України впроваджує інформаційну кампанію «Україна без бар'єрів», що покликана популяризувати в суспільстві культуру безбар'єрності як філософію гідності та прийняття. Тож ефективне використання просвітницьких механізмів літературних конкурсів може стати рушійною силою в реалізації такої інформаційної кампанії.

Висновки та перспективи. Представлене дослідження дозволило визначити та сформулювати просвітницький механізм Інклюзивного літературного конкурсу для дітей та юнацтва імені Дмитра Ружевича як високоефективну синергію основних елементів: статус конкурсу, широке професійне журі, розподіл учасників на вікові групи, методичні рекомендації щодо участі, реальна мотиваційна історія, освітнє середовище як практичний інструмент, інформаційна кампанія на двох рівнях – загальнонаціональному та місцевому, жанр конкурсних творів, видання електронної збірки.

Просвітницький механізм інклюзивного літературного конкурсу ґрунтується на двох основних позиціях: популяризації читання серед дітей та молоді через їхнє безпосереднє залучення до процесу створення літературного контенту; розвитку інклюзії шляхом осмислення проблематики безпосередніми учасниками конкурсу та проведенні соціальної інформаційної кампанії, яка привертає увагу суспільства до проблем людей з інвалідністю, формує повагу до їх прав та потреб, стверджує інклюзію як базову цінність для суспільного розвитку.

Інклюзивний літературний конкурс для дітей та юнацтва імені Дмитра Ружевича на сьогодні є унікальною масштабною подією в Україні, яка супроводжується соціальною інформаційною кампанією, залучає дітей та підлітків до теми розвитку інклюзії через популяризацію літератури. Особистість Дмитра Ружевича та історія його книжкової справи є мотивуючим фактором, що привертає увагу суспільства до проблем людей з інвалідністю, формує повагу до їх прав та потреб, стверджує інклюзію як базову цінність для суспільного розвитку. Факт правової неврегульованості термінів «просвітництво» та «просвітницька діяльність» і повна відсутність наукових досліджень просвітницького функціоналу інклюзивних літературних конкурсів має стимулювати наукові розвідки вітчизняних фахівців.

Незважаючи на те що літературні конкурси сьогодні є невід'ємною частиною активного видавничого та літературного життя, наукових досліджень цієї проблематики все ще недостатньо. До цього часу дослідження функціоналу літературного конкурсу зводилося здебільшого до вивчення його маркетингових можливостей. Наше дослідження формує новий напрям наукових розвідок – вивчення просвітницького потенціалу літературних конкурсів.

Результати інформаційної кампанії конкурсу доводять ефективність проведених заходів та можливість використання просвітницького механізму конкурсу для реалізації інформаційної кампанії «Україна без бар'єрів», що впроваджується Міністерством культури та інформаційної політики України.

Люди звикли сприймати тему інклюзії переважно тоді, коли це стосується особисто їх, тому конкурс пропонує залучення дітей та молоді до теми інклюзії шляхом участі у творчому змаганні. У такий спосіб інклюзія стає справою кожного учасника та наповнює реальним контентом просвітницьку діяльність у межах країни та регіону.

1. Бессараб А. О. Українська книжкова комунікація в контексті міжнародних літературних конкурсів. Держава та регіони. Серія: Гуманітарні науки. 2015. № 2 (41). С. 66–72. URL: file:///C:/Users/HP/Downloads/drgn_2015_2_15.pdf.

2. Бондар О. Літературний конкурс у контексті видавничої справи. Поліграфія і видавнича справа. 2018. № 1(75). С. 131–138. URL: file:///C:/Users/HP/Downloads/Pivs_2018_1_17.pdf.
 3. Бондар О. Маркетингові аспекти функціонування літературних конкурсів та премій. Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації. 2020. № 2 (42). С. 90–94.
 4. Жолдак О. О. Книжкові конкурси як об'єкт висвітлення в інтернет-виданнях. Поліграфія і видавнича справа. 2012. № 4 (60). С. 40–44.
 5. Збірка оповідань учасників Інклюзивного літературного конкурсу для дітей та юнацтва імені Дмитра Ружевича. URL: <http://vcenter12.com/inclusivebook> (дата звернення: 11.08.2022).
 6. Інтернет-ресурс української інклюзивної літератури. INCLUSIVE Books. URL: <https://inclusivebooks.org> (дата звернення: 10.08.2022).
 7. Карта проходження проекту. Про внесення змін до Закону України «Про культуру» (щодо просвітництва). Проект Закону України від 15.05.2015 № 2857. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/jh27dooi?an=3&ed=2015_05_15.
 8. Качак Т. Тенденції розвитку української прози для дітей та юнацтва початку XXI ст. : монографія. Київ : Академвидав, 2018. 320 с.
 9. Огар Е. І. Літературно-видавничі конкурси у просуванні дитячої книги. Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки. 2011. Вип. 25. С. 233–236. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nprpnu_fil_2011_25_72.
 10. Осмоловська О. А. Інклюзивна література в сучасному європейському книговидаванні : навч. посіб. Київ : Видавничий центр «12», 2021. 184 с.
 11. Про схвалення Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14. квітня. 2021 р. № 366-р. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#Text> (дата звернення: 18.08.2022).
 12. American Library Association. available at: <https://www.ala.org/awardsgrants/schneider-family-book-award> (accessed 18.08.2022).
 13. Dolly Gray Children's Literature Award, available at: <https://www.dollygrayaward.com/> (accessed 11.08.2022).
 14. Driscoll, B. (2013), «Twitter, literary prizes and the circulation of capital», *By the book*, available at: https://www.academia.edu/6025475/Twitter_Literary_Prizes_and_the_Circulation_of_Capital?from=cover_page
 15. Driscoll, B. (2009), «The Politics of Prizes», *Meanjin*, no. 68(1), pp. 71–78, available at: <https://search.informit.org/doi/10.3316/informit.350269261515798>.
 16. De Nooy, W. (1989), «Literary prizes: Their role in the making of children's literature», *Poetics*, vol. 18, iss. 1–2, pp. 199–213, available at: [https://doi.org/10.1016/0304-422X\(89\)90029-6](https://doi.org/10.1016/0304-422X(89)90029-6).
 17. Wopperer, E. (2011), «Inclusive Literature in the Library and the Classroom», *Knowledge Quest*, no. 39(3), pp. 26–40, available at: <https://eric.ed.gov/?id=EJ963437> (accessed 11.08.2022).
1. Bessarab, A.O. (2015), «Ukrainian book communication in the context of international literary competitions», *Derzhava ta rehiony: Humanitarni nauky [State and Regions. Series: Humanities]*, no. 2 (41), pp. 66–72, available at: file:///C:/Users/HP/Downloads/drgn_2015_2_15.pdf.
 2. Bondar, O. (2018), «Literary competition in the context of publishing», *Polihrafiia i vydavnycha sprava [Printing and Publishing]*, no. 1(75), pp. 131–138, available at: file:///C:/Users/HP/Downloads/Pivs_2018_1_17.pdf.
 3. Bondar, O. (2020), «Marketing aspects of the functioning of literary competitions and prizes», *Derzhava ta rehiony: Humanitarni nauky [State and Regions. Series: Humanities]*, no. 2 (42), pp. 90–94.
 4. Zholdak, O.O. (2012), «Book competitions as an object of coverage in online publications», *Polihrafiia i vydavnycha sprava [Printing and publishing]*, no. 4 (60), pp. 40–44.
 5. Zbirka opovidan uchasnykiv Inkluzyvnoho literaturnoho konkursu dlia ditei ta yunatstva imeni Dmytra Ruzhevycha, available at: <http://vcenter12.com/inclusivebook> (accessed 11 August 2022).
 6. Inkluzyvna literatura. Internet-resurs ukrainskoi inkluzyvnoi literatury. INCLUSIVE Books, available at: <https://inclusivebooks.org> (accessed 10 August 2022).
 7. Karta prokhodzhennia proektu. Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy «Pro kulturu» (shchodo prosvitnytstva). Proekt Zakonu Ukrainy vid 15.05.2015 № 2857. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/jh27dooi?an=3&ed=2015_05_15.

8. Kachak, T. (2018), Trends in the development of Ukrainian prose for children and youth at the beginning of the 21st century: a Textbook, Akademvydav, Kyiv, 320 p.
9. Ohar, E. I. (2011), Literary and publishing competitions in the promotion of children's books. *Naukovi Pratsi Kamianets-Podilskoho Natsionalnoho Universytetu imeni Ivana Ohienka. Filolohichni nauky* [Scientific works of Ivan Ohienko Kamianets-Podilskyi National University. Philological sciences], no. 25, pp. 233-236, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkpnu_fil_2011_25_72.
10. Osmolovska, O. A. (2021), Inclusive literature in modern European book publishing: Tutorial, *Vydavnychiy tsentr «12»*, Kyiv, 184 p.
11. Kabinet Ministriv Ukrainy (2021), rozporiadzhennia Pro skhvalennia Natsionalnoi stratehii iz stvorennia bezbariernoho prostoru v Ukraini na period do 2030 roku, 14.04.2021, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#Text> (accessed 18 August 2022).
12. American Library Association, available at: <https://www.ala.org/awardsgrants/schneider-family-book-award> (accessed 18 August 2022).
13. Dolly Gray Children's Literature Award, available at: <https://www.dollygrayaward.com/> (accessed 11 August 2022).
14. Driscoll, B. (2013), Twitter, literary prizes and the circulation of capital. By the book, available at: https://www.academia.edu/6025475/Twitter_Literary_Prizes_and_the_Circulation_of_Capital?from=cover_page.
15. Driscoll, B. (2009), The Politics of Prizes. *Meanjin*, no. 68(1), pp. 71–78, available at: <https://search.informit.org/doi/10.3316/informit.350269261515798>.
16. De Nooy, W. (1989), Literary prizes: Their role in the making of children's literature *Poetics*, Volume 18, Issues 1–2, April, pp. 199-213, available at: [https://doi.org/10.1016/0304-422X\(89\)90029-6](https://doi.org/10.1016/0304-422X(89)90029-6).
17. Wopperer, E. (2011), Inclusive Literature in the Library and the Classroom. *Knowledge Quest*, no. 39(3), pp. 26-40, available at: <https://eric.ed.gov/?id=EJ963437> (accessed 11 August 2022).

UDC 028.01:[37.091.27:82]

RAISING AWARENESS MECHANISM OF THE LITERARY COMPETITION

Osmolovska Olena, PhD (history), Associate Professor,

Boris Grinchenko Kyiv University, str. Bulvarno-Kudryavska, 18/2, Kyiv, 04053, Ukraine, e-mail: o.osmolovska@kubg.edu.ua.

ORCID – <https://orcid.org/0000-0002-7665-505X>

Introduction. The inclusive literary competition for children and youth is considered as effective raising awareness mechanism. The use of such mechanisms is especially actual in the context of the implementation of state policy in the field of inclusion.

Relevance of the study. The purpose of the research is to study the raising awareness functionality and potential of the Dmytro Ruzhevych Inclusive Literary Competition for Children and Youth.

Methodology. The research methods were: the empirical method in the part of scientific observation of the implementation of the inclusive literary competition, the analysis as the main method of studying regulatory documents, the method of comparative analysis in the context of researching the results of the competition and the generalization method for preparing the summary and conclusions of this article.

Results. The Dmytro Ruzhevych Inclusive Literary Competition for Children and Youth is a unique event today. We studied and analyzed the conditions of participation in the competition and other organizational principles. The raising awareness function of literary competitions has not been sufficiently researched, which absolutely does not meet the modern challenges and demands of society. Research and analysis of all stages of the competition during its two years of existence allowed to systematize the results and formulate an effective raising awareness mechanism that can be applied in the organization of other literary competitions, especially inclusive. It is proposed to

use the raising awareness mechanism of the inclusive literary competition for the implementation of the information campaign “Ukraine without barriers”, implemented by the Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine. Monitoring of the legislative framework allows us to state that today the definition of raising awareness has not yet been settled in the legal field. This is a risk factor in the context of the spread of blogging culture and various forms of informal education.

Conclusions. Therefore, raising awareness mechanism of the Dmytro Ruzhevich Inclusive Literary Competition for Children and Youth is determined as a highly effective synergy of the main elements: the status of the competition, a professional jury, the distribution of participants into age groups, methodological recommendations for participation, a real motivational story, an educational environment as a practical tool, information campaign on two levels - national and local, genre of competitive works, publication of an electronic collection of works. The fact that the term «raising awareness» is not legally regulated and there is a complete lack of scientific research on the raising awareness functionality of inclusive literary competitions indicates a high research potential and should stimulate the scientific interest.

Keywords: *literature, competition, inclusion, raising awareness, reading.*

Стаття надійшла до редакції 12.09.2022.